

UZASADNIENIE

Powód dochodzi od pozwanego odsetek ustawowych, o których mowa w art. 5 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych. Pozwany broni się zarzutem potrącenia części wierzytelności z karami umownymi za opóźnienie oraz zarzuca nieważność postępowania. Powód podaje, że opóźnił się z wykonaniem zobowiązania z przyczyn nieleżących po jego stronie oraz wnosi o miarkowanie kar potrąconych przez pozwanego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód prowadzi działalność gospodarczą wspomagającą górnictwo a pozwany działalność górnictwem. (dowód: odpisy (...) powoda k. 6 oraz KRS pozwanego k. 7 -9)

Strony zawarły umowę, w ramach której umówiły się na odroczony termin płatności wynoszący 120 dni. W ramach tej umowy strony zawarły szereg umów sprzedaży, na podstawie których pozwany zaciągnął względem powoda zobowiązania do zapłaty ceny w łącznej kwocie 1169497,74 zł w terminach od 21 sierpnia do do 29 października 2019 r. Pozwany zapłacił wszystkie należności w terminach płatności tj. 120 dni po doręczeniu mu faktury i spełnieniu świadczenia.

15 maja 2020 r. powód wezwał pozwaną do zapłaty odsetek naliczonych za okres od 31 do 120 dnia od doręczenia każdej z faktur na łączną kwotę 14418,47 zł. (okoliczności przyznane potwierdzone notą z pismem przewodnim, wezwaniem do zapłaty k. 11-17)

Pozwany stosuje wzorzec umowy w postaci ogólnych warunków zakupu i realizacji dostaw materiałów, wyrobów i części zamiennych maszyn i urządzeń dla oddziałów pozwanej. Zgodnie z nim, powód jako Wykonawca zobowiązany był zapłacić pozwanej karę umowną w wysokości 0,1% umownej wartości netto towaru określonego każdorazowo w zamówieniu, niedostarczonego w terminie za każdy rozpoczęty dzień zwłoki liczony do dnia dostarczenia towaru, przy czym od 31 dnia zwłoki kara umowna liczona miała być w wysokości 0,5%. W przypadku definitywnego braku realizacji zamówienia lub jego części, w sytuacji, gdy nie odstąpiono od umowy, kara umowna równa była wartości niezrealizowanego zamówienia. Za definitywny brak realizacji lub jego części uznawane było w szczególności oświadczenie Zamawiającego o odstąpieniu od realizacji zamówienia lub jego części oraz sytuację, w której kwota kary umownej z tytułu zwłoki w realizacji zamówienia lub jego części osiągnie wartość niezrealizowanego zamówienia lub jego części. Zamówienia przekazane Wykonawcy przez Zamawiającego w formie elektronicznej opublikowane w Portalu dostawcy lub pocztą elektroniczną lub faksem uważane były za skuteczne. Analogiczne zasady dotyczą zamówień spotowych. (okoliczności przyznane potwierdzone przez ogólne warunki zakupu i realizacji dostaw k. 46, 48-54)

22 lipca 2019 r. strony zawarły umowę o dostawę drewna kopalnianego z zastosowaniem powyższego wzorca. Zgodnie z umową termin realizacji dostawy wynosił 21 dni od dotrzymania zamówienia. (okoliczność uznana za przyznaną potwierdzona przez umowę z załącznikami k. 55-59, 61)

Zamówienie nr 70/R- (...) zostało opublikowane na Portalu dostawcy 29 sierpnia 2019 r. Powód zrealizował je w okresie od 6 do 8 listopada 2019 r.

Zamówienie nr 70/R- (...) zostało opublikowane na Portalu dostawcy 27 września 2019 r. Powód zrealizował je w okresie od 4 do 18 listopada 2019 r.

Zamówienie nr 70/R- (...) zostało opublikowane na Portalu dostawcy 3 października 2019 r. Powód zrealizował je w okresie od 6 do 18 listopada 2019 r.

Łączna wartość kar umownych z tytułu nieterminowych dostaw wyniosła 3345,38 zł.

(okoliczności uznane za przyznane potwierdzone zamówieniami, dowodami dostaw z fakturami, wnioskami, zestawieniami, potwierdzeniem nadań z listą zamówień, notą k. 110-174)

Zamówienie nr 70/R- (...) zostało opublikowane na Portalu dostawcy 6 grudnia 2019 r. Powód zrealizował je w okresie od 2 do 13 stycznia 2019 r. Kara umowna z tytułu nieterminowej realizacji dostaw wyniosła 346,53 zł. (okoliczności uznane za przyznane potwierdzone zamówieniem, dowodami dostaw z fakturami, wnioskiem, zestawieniem, potwierdzeniem nadań z listą zamówień, notą k. 175-192)

Zamówienie nr 70/R- (...) zostało opublikowane na Portalu dostawcy 28 października 2019 r. Powód zrealizował je w okresie od 2 do 20 grudnia 2019 r.

Zamówienie nr 70/R- (...) zostało opublikowane na Portalu dostawcy 28 października 2019 r. Powód zrealizował je w okresie od 2 do 13 grudnia 2019 r.

Zamówienie nr 70/R- (...) zostało opublikowane na Portalu dostawcy 28 października 2019 r. Powód zrealizował je w okresie od 2 do 16 grudnia 2019 r.

Łączna wartość kar umownych z tytułu nieterminowych dostaw wyniosła 1652,62 zł.

(okoliczności uznane za przyznane potwierdzone zamówieniami, dowodami dostaw z fakturami, wnioskami, zestawieniami, potwierdzeniem nadań z listą zamówień, notą k. 193-269)

4 lutego 2019 r. strony zawarły umowę o dostawę drewna kopalnianego. Zgodnie z umową termin realizacji dostawy wyniósł 21 dni od dotrzymania zamówienia.

Zamówienie nr 70/R- (...) zostało opublikowane na Portalu dostawcy 6 lutego 2019 r. Powód zrealizował je w okresie od 27 lutego do 13 marca 2019 r.

Zamówienie nr 70/R- (...) zostało opublikowane na Portalu dostawcy 28 lutego 2019 r. Powód zrealizował je w okresie od 5 do 22 kwietnia 2019 r.

Zamówienie nr 70/R- (...) zostało opublikowane na Portalu dostawcy 26 marca 2019 r. Powód zrealizował je w okresie od 3 do 15 lipca 2019 r.

Zamówienie nr 70/R- (...) zostało opublikowane na Portalu dostawcy 18 kwietnia 2019 r. Powód zrealizował je w okresie od 16 do 21 maja 2019 r.

Zamówienie nr 70/R- (...) zostało opublikowane na Portalu dostawcy 15 maja 2019 r. Powód zrealizował je w okresie od 5 czerwca do 2 lipca 2019 r.

Zamówienie nr 70/R- (...) zostało opublikowane na Portalu dostawcy 18 czerwca 2019 r. Powód zrealizował je w okresie od 23 do 29 lipca 2019 r.

Zamówienie nr 70/R- (...) zostało opublikowane na Portalu dostawcy 18 czerwca 2019 r. Powód zrealizował je w okresie od 26 do 30 sierpnia 2019 r.

Zamówienie nr 70/R- (...) zostało opublikowane na Portalu dostawcy 30 maja 2019 r. Powód zrealizował je w okresie od 21 czerwca do 19 sierpnia 2019 r.

Łączna wartość kar umownych z tytułu nieterminowych dostaw wyniosła 1644,44 zł. ((okoliczności uznane za przyznane potwierdzone zamówieniami, dowodami dostaw z fakturami, wnioskami, zestawieniami, potwierdzeniem nadań z listą zamówień, notą k. 270-358)

Zamówienie nr 70/R- (...) zostało opublikowane na Portalu dostawcy 18 czerwca 2019 r. Powód zrealizował je w okresie od 4 do 6 listopada 2019 r.

Łączna wartość kar umownych z tytułu nieterminowych dostaw wyniosła 1387,26 zł. ((okoliczności uznane za przyznane potwierdzone zamówieniem, dowodami dostaw z fakturami, wnioskiem, zestawieniem, potwierdzeniem nadań z listą zamówień, notą k. 359-370)

Strony zawierały również umowy sprzedaży w trybie aukcji spotowych. Termin realizacji zamówienia wynosił do 14 dni od publikacji w portalu dostawcy, zgodnie z ogólnymi warunkami aukcji spotowych.

Strony zawarły umowę na podstawie zamówienia spotowego nr (...).

Zamówienie spotowe nr (...) na dostawę stojaka iglastego zostało opublikowane na P. Dostawcy 18 marca 2019 r. Powód zrealizował je w okresie od 29 kwietnia do 5 czerwca 2019 r.

Łączna wartość kar umownych z tytułu nieterminowych dostaw wyniosła 275,03 zł.

((okoliczności uznane za przyznane potwierdzone zamówieniem, dowodami dostaw z fakturami, wnioskiem, zestawieniem, potwierdzeniem nadań z listą zamówień, notą, oświadczeniami, k. 371-390)

Strony zawarły umowę na podstawie zamówienia spotowego nr (...) na dostawę podkładów kolejowych i podjezdnic kolejowych. Zamówienie nr 70/R- (...) zostało opublikowane na Portalu Dostawcy 2 października 2018 r. Powód zrealizował je w okresie pomiędzy 16 a 28 listopada 2019 r.

Łączna wartość kar umownych z tytułu nieterminowych dostaw wyniosła 160,01 zł.

((okoliczności uznane za przyznane potwierdzone zamówieniem, dowodami dostaw z fakturami, wnioskiem, zestawieniem, potwierdzeniem nadań z listą zamówień, notą, oświadczeniami, k. 391-415)

Strony zawarły umowę na podstawie zamówienia spotowego nr (...) na dostawę podkładów drewnianych górniczych. Termin realizacji zamówienia wynosił do 21 dni. Zamówienie nr 70/R- (...) zostało opublikowane na P. Dostawcy 11 grudnia 2018 r. Powód zrealizował je w okresie pomiędzy 11 a 25 stycznia 2019 r.

Łączna wartość kar umownych z tytułu nieterminowych dostaw wyniosła 192,04 zł.

((okoliczności uznane za przyznane potwierdzone zamówieniem, dowodami dostaw z fakturami, wnioskiem, zestawieniem, potwierdzeniem nadań z listą zamówień, notą, oświadczeniami, k. 416-433)

Pozwana wystawiła noty księgowe

- nr (...) na kwotę 3345,38 zł,
- nr (...) na kwotę 346,53 zł,
- nr (...) na kwotę 1652,62 zł,
- nr (...) na kwotę 1644,44 zł,
- nr (...) na kwotę 1387,26 zł,
- nr (...) na kwotę 275,03 zł,
- nr (...) na kwotę 160,01 zł,
- nr (...) na kwotę 192,04 zł.

W okresie od lutego do kwietnia 2020 r. powyższe noty na łączną kwotę 9003,31 zł zostały doręczone powodowi. (okoliczność uznana za przyznaną potwierdzoną notami)

Łączny przychód powoda z powyższych umów i zamówień spotowych wyniósł 4747785,31 zł. (dowód: zestawienia k. 455-464)

Pismem z 21 maja 2020 r., doręczonym powodowi 26 maja 2020 r., pozwany złożył powodowi oświadczenie o potrąceniu poszukiwanych należności odsetkowych z karami umownymi w kwocie 9003,31 zł. (okoliczność uznana za przyznaną potwierdzoną przez pełnomocnictwo k. 32-33, oświadczenie k. 39 z potwierdzeniem nadania i wydrukiem ze śledzenia przesyłek k. 40-41)

Sąd zważył, co następuje:

Podstawą prawną żądania jest art. 5 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

Zgodnie z art. 5 ustawy w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia umowy (Dz. U. z 2019, poz. 118) jeżeli strony transakcji handlowej, z wyłączeniem podmiotu publicznego będącego podmiotem leczniczym w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 2-4 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 2190 i 2219), przewidziały w umowie termin zapłaty dłuższy niż 30 dni, wierzyciel może żądać odsetek ustawowych po upływie 30 dni, liczonych od dnia spełnienia swojego świadczenia i doręczenia dłużnikowi faktury lub rachunku, potwierdzających dostawę towaru lub wykonanie usługi, do dnia zapłaty, ale nie dłużej niż do dnia wymagalności świadczenia pieniężnego.

Strony przewidziały w umowie termin zapłaty wynoszący 120 dni, czyli dłuższy niż 30 dni. Umowa miała charakter transakcji handlowej, skoro opiewała na dostawę towaru. Tym samym powód mógł żądać odsetek ustawowych za 90 dni w związku z zapłatą łącznej ceny (...),74. Oznacza to, że poszukiwane roszczenie powstało w całości.

Zarzut nieważności postępowania był chybiony, skoro pełnomocnik powoda był należycie przez niego umocowany do reprezentowania go przeciwko pozwanemu a jedynie w początkowej fazie procesu złożył niewłaściwe pełnomocnictwo.

Zarzut potrącenia był w całości skuteczny.

Jak stanowi art. 498 § 1 kc gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym. Według art. 499 kc potrącenia dokonywa się przez oświadczenie złożone drugiej stronie. Oświadczenie ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe.

Wierzytelności pozwanego z tytułu kar umownych były wymagalne w dacie złożenia oświadczenia o potrąceniu, skoro oświadczenie poprzedzone zostało notami stanowiącymi wezwania do zapłaty.

Zgodnie z art. 477 § 1 kc w razie zwłoki dłużnika wierzyciel może żądać, niezależnie od wykonania zobowiązania, naprawienia szkody wynikłej ze zwłoki. Według art. 476 kc dłużnik dopuszcza się zwłoki, gdy nie spełnia świadczenia w terminie, a jeżeli termin nie jest oznaczony, gdy nie spełnia świadczenia niezwłocznie po wezwaniu przez wierzyciela. Nie dotyczy to wypadku, gdy opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Wierzytelność z tytułu kar umownych zastrzeżonych na wypadek zwłoki powstaje w razie spełnienia się ogólnych przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej z wyłączeniem przesłanki szkody, czyli w razie nieterminowego spełnienia świadczenia (art. 483 § 1 kc). Dłużnik nie będzie ponosił odpowiedzialności z tego tytułu, jeżeli wykaże że zwłoka nie powstała, czyli że stan nieterminowego spełnienia świadczenia jest następstwem okoliczności, za które odpowiedzialności nie ponosi, czyli że wystąpił mimo dochowania przez niego należytej staranności. (art. 355 § 1 i 2 kc).

W świetle tak ukształtowanych zasad odpowiedzialności kontraktowej każde opóźnienie jest zwłoką, chyba że dłużnik udowodni, że nastąpiło ono z przyczyn, za które odpowiedzialności nie ponosi. Stąd odnośny zarzut powoda co do rozkładu ciężaru dowodu w zakresie winy jest chybiony.

Chybiony jest zarzut nieregularnego składania zamówień.

Do zamówień pozwanego zastosować można art. 456 kc, zgodnie z którym jeżeli strony zastrzegły w umowie, że spełnienie świadczenia następować będzie częściami w ciągu określonego czasu, ale nie ustaliły wielkości poszczególnych świadczeń częściowych albo terminów, w których ma nastąpić spełnienie każdego z tych świadczeń, wierzyciel może przez oświadczenie, złożone dłużnikowi w czasie właściwym, ustalić zarówno wielkość poszczególnych świadczeń częściowych, jak i termin spełnienia każdego z nich, jednakże powinien uwzględnić możliwości dłużnika oraz sposób spełnienia świadczenia.

Z powołanego przepisu prawa wynika obowiązek składania przez pozwanego zamówień w czasie właściwym, przy uwzględnieniu 14-to lub 21-dniowego terminu realizacji dostawy oraz przewagi jednego z dwóch rodzajów umówionego surowca. W razie złożenia zamówienia w czasie niewłaściwym stan opóźnienia nie powstawał.

W świetle powyższego, na powodzie spoczął ciężar przedstawienia konkretnych zamówień, które zostały złożone w czasie niewłaściwym, co uniemożliwiło mu terminową realizację zamówienia. Winien również powód przedstawić fakty świadczące o tym, że terminowo zgłaszał odnośne zapotrzebowanie na drewno w lasach państwowych. Pozwany przedłożył bardzo szczegółową listę zamówień. Na powodzie spoczął zatem ciężar przedstawienia harmonogramu jego własnych zamówień w Lasach Państwowych i wskazania faktów, świadczących o niemożności terminowej realizacji konkretnego zamówienia. Powód uchylił się od realizacji tego ciężaru, co czyni ów ogólnikowy zarzut chybionym.

Żądanie miarkowania kar umownych nie podlega uwzględnieniu.

Zgodnie z art. 484 § 2 kc jeżeli zobowiązanie zostało w znacznej części wykonane, dłużnik może żądać zmniejszenia kary umownej; to samo dotyczy wypadku, gdy kara umowna jest rażąco wygórowana.

O wykonaniu zobowiązania w znacznej części można mówić, gdy interes wierzyciela został zaspokojony w części zbliżonej do należytego wykonania zobowiązania.

Nie ma podstaw do miarkowania kary umownej przedstawionej do potrącenia przez przyzmat tej przesłanki, skoro strony same w umowie uzależniły wysokość kary umownej od rozmiaru opóźnienia poprzez wprowadzenie stawki dziennej.

O karze rażąco wygórowanej można mówić przypadku drastycznego zachwiania relacji pomiędzy wysokością tej kary a rozmiarem szkody wierzyciela. Nie chodzi tu jednak o odszkodowanie, jakie byłoby należne wierzycielowi na zasadach ogólnych, ale o tzw. szkodę ogólną, czyli wszystkie negatywne konsekwencje dla wierzyciela związane z naruszeniem zobowiązania przez dłużnika.

Nietrafny jest zarzut braku szkody. Powód nie przedstawił żadnych faktów świadczących o tym, że uchybienie przez niego terminom realizacji zamówień nie pociągnęło za sobą żadnych negatywnych skutków gospodarczych dla pozwanego wierzyciela. Pozwanemu zależało na umówionym krótkim terminie realizacji zamówienia, skoro przystał na jego wydłużenie jedynie do 21 dni. Także inne fakty pośrednio świadczące o tej relacji nie pozwalają na uznanie kary umownej za rażąco wygórowanej. Wysokość kar stanowiła ledwo 1% wartości spóźnionej dostawy, jedynie w dwóch przypadkach sięgając 3% i 9% w przypadku półtoramiesięcznego opóźnienia. Była tym bardziej znikoma w stosunku do wartości wszystkich zamówień.

Nie ma znaczenia, że powód zrealizował wszystkie dostawy, skoro zastrzeżenie kary umownej na wypadek zwłoki zakłada właśnie taką sytuację, że świadczenie zostanie spełnione, choć nieterminowo.

Chybione jest twierdzenie powoda, że kary umowne zostały naliczone w wysokości przekraczającej jego zysk z transakcji, skoro żadnych faktów w tej mierze nie przedstawia a same kary umowne nie przekraczają nawet wysokości odsetek ustawowych naliczonych zgodnie z art. 5 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

Nie ma znaczenia górna granica kar umownych za opóźnienie, skoro miarkowaniu podlega konkretne żądanie kary umownej w wysokości naliczonej, a nie kara umowna hipotetyczna.

Sąd nie dostrzega wpływu dysproporcji pomiędzy terminami zapłaty a terminami realizacji zamówień na zasadność żądania miarkowania kary umownej. Rzeczą powoda było, czy decyduje się na zawarcie umowy z takimi terminami. Co więcej, powód sam zdawał sobie sprawę, że nie będzie w stanie ich dotrzymać, o czym świadczy próba renegocjacji terminów dostawy.

Z przedstawionych przyczyn brak podstaw do miarkowania kar. Oświadczenie o potrąceniu doprowadziło do wygaśnięcia roszczeń powoda do wysokości kar umownych przed wniesieniem pozwu. Prowadzi to do oddalenia powództwa w tym zakresie i jego uwzględnienia jedynie co do kwoty skapitalizowanych odsetek nieobjętej potrąceniem.

O odsetkach od odsetek żądanych tytułem należności głównej Sąd orzekł na podstawie art. 482 § 1 i 2 kc.

O kosztach procesu Sąd orzekł na mocy art. 100 kpc w zw. z art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 99 kpc. Na koszty powoda złożyła się opłata od pozwu w kwocie 750 zł, 3600 zł tytułem kosztów zastępstwa przez profesjonalnego pełnomocnika i 17 zł tytułem opłaty skarbowej. Na koszty pozwanego złożyły się te dwie ostatnie pozycje. Powód wygrał proces w 38%, co uzasadnia stosunkowe rozdzielenie kosztów procesu.

SSR Robert Fonfara

ZARZĄDZENIE

1. odnotować;
2. odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi pozwanego;
3. Kalendarz 30 dni.

SSR Robert Fonfara